

Igal sügisel koostavad lapsevanemad lennujuhi tööplaani

HUVIRINGIRALLI Kõige magusam aeg huviringides käimiseks on tööpäeviti kella neljast seitsmeni – neid jahivad kõik lapsevanemad.

MARIAN MÄNNI

marian.manni@ekspress.ee

„See on meie iga-septembrikuine õudus, millega me vaevleme,“ tunnistab Meeli Põldma.

Meeli näitab Exceli tabelit.

See mustvalge A4 on paljude mõttekäikude ja vaidluste ja katsetuste tulemus. See on Põldmade perekonna kõige tähtsam paber.

Kas pere eelarve või katastroofi-eelne kriisikava? Äkki pärandused?

Ei, midagi hoopis tähtsamat! Sõiduleht!

Paberil on nende nelja lapse nädalaplaan – millistesse huviringidesse ja trennidesse, kuidas ja kelle keegi neist pärast kooli läheb. Kava on peensusteni läbi arutatud, viimseni timmitud. Võta üks lahter tabelist välja ja habras logistiline süsteem vajub kokku nagu kaardimaja, perre saabub kaos. Kuidas saada koolipäevad ja huviringid klappima?

Kuidas lapsed kooli, kodu ja ringide vahel ohutult liikuma saada? See pole lihtne. Eriti Põldmadele.

Nad elavad Tallinna lähisel Rae vallas, Jürist kolme kilomeetri kaugusel.

Augusti lõpus ja septembri alguses, kui see plaan pikkade läbirääkimiste tulemusel paika loksub, on Põldmade peres stressirohked ajad.

Nii nagu väga paljudes teisteski Eesti peredes.

Vanemad üle Eesti joonivad taleleid, mis määravad Eesti perede saatused kuni kevadeni.

Huvikoolide õpetajatel on oma korda probleem – septembri algul

paluvad lapsevanemad tihti huviringide toimumisaegu ja -päevi muuta, käib olelusvõitlus „heade aegade“ pärast. Kõige magusam aeg on tööpäeviti neljast seitsmeni. Neid tahavad kõik.

Kool-trenn-huviring-kodu

Põldmade peres kasvavad 11aastased kolmikud **Anni, Liisa** ja **Jakob** ja 13aastane poeg **Joosep**. Kui kolmikud sündisid, rääkisid noored vanemad Postimehe ajakirjanikule, et ootavad mõnikord aega, kui lapsed on suureks saanud. Neid näidati TV3s, neist kirjutasid ajalehed. Kolmikuid sünnib ju harva.

Nüüd ongi lapsed suureks saanud ja istuvad viisakalt laua taga reas.

Aknast paistab metsatukk ja üks lehm.

Lapsed naeratavad, ei sega vahele, ei nihele – lapsed nagu kataloogist. Arvutiekraanid neid ei huvita, nende pealt käib ema Meeli vahel tolmulapiga üle.

Ainult väljas tahaksid nende

pere lapsed joosta ja ukakat mängida.

Exceli tabel paneb muretsema nii turvafirma tegevjuhi, pereisa **Vallo Põldma** kui ka tema hambakliiniku teenindusjuhist abikaasa Meeli.

Iga aastaga muutuvad lapsevanemad vilunumaks. Nüüdseks on nad juba profid laste logistika ja päevaplaanide haldamise alal.

Mõttetöö algab augustis. Laste huvid ja soovid pannakse ükshaaval märkmikku kirja, tähtsuse järjekorras, siis sõelutakse välja huviringid, mis ajaliselt sõiduplaani mitte kuidagi ei sobi. Lõpuks kantakse kogu plaan tabelitena paberile.

Anni tahtis näiteks eelmisel aastal lisaks klaverile ka kolm korda nädalas saksofonimängu õppida, aga

ema keelas ära. Oleks läinud kolme trenni kõrval liiale.

Kui lapsed veel lasteaias käisid, unustas isa Vallo kord ühe lapse ujulasse. Ta korjas peale poeg Joosepi Lasnamäe piirilt laulukoorist ja tüdrukud vanalinnast iluvõimlemise trennist. Jakob, üks kolmikutest, jäi Mustamäele ujumistrenni maha.

„Siis otsustasime, et nii ei saa!“ ütleb Meeli. „Võtsime tüdrukud iluvõimlemisest ära ja panime kõik lapsed ühte trenni.“

Ühiseks alaks valiti isa Vallo lemmik, võrkpall. Sel aastal lähevad kõik lapsed taas võrkpalli trenni – kolmikud Jürisse ja Joosepi viib isa autoga Kiili. Lisaks on lastel veel muud trennid nagu lauatenis ja korvpall, Joosepil rahvatants, Annil

KORD MAJAS: Põldmade perekonna kolmikud Jakob (vasakult), Anni ja Liisa, isa Vallo ja ema Meeli, vanem vend Joosep pinksi-reketiga.

FOTOD TIIT BLAAT, VALLO KRUUSER

klaver, solfedžo ja ratsutamine. Tüdurukute korvpallitrenni Mustamäele läheb järele ema, Joosepi toob Kiilist isa. Enamik ringidest asub Jüris, kust saab koju koolibussiga.

Graafik tundub esmapilgul segane, aga Meeli sõnul töötab see aasta tulla tegelikult rahulik. Üks trennistest – võrkpall – on kolmikutel samas kohas ja samal ajal. Ja see on suur asi.

Meeli prindib igale lapsele Exceli tabelid välja ja pistab need neile telefonide vahele. „Mõnus peavalu,“ ütleb ta ohtes. „Ja kui see ükskord kõik paika saab, saan ka mina trenni minna!“

Küsin lastelt, miks nad nii paljudes eri huviringides peavad käima.

Vastus tuleb kiirelt: „Kodus hakkaks igav.“

Siis veereb kuskilt nurgast välja võrkpall.

Hetkega on vestlus lõppenud, katoloogilapsed püsti. Algab vilgas palli loopimine.

„Tahan, et lapsel oleks mõtestatud tegevus“

„Vahel tuleb laps koolist, suur koolikott kõhu peal ja tšello seljas, siis ma mõtlen: „Appi, mida ma olen lapsega teinud!““ ütleb teletoimetaja **Alice Aasmäe-Kahar** ja haarab kõõgilaualt **Otto** (9) ja **Akseli** (7) nädalaplaani (abikaasa, ERRi saatejuhi **Kaidor Kahari** keeles „lennujuhi tööplaani“).

Istume Nõmmel, Kaharite pere köögis. Kütмата puupliidil on kausitais tomateid ja muud põllukraami. Otto lükkab tumedad lokid silme eest ja tühjeneb lusikaga meepurki, nagu homset ei tuleks.

Vaatame Alice'iga plaani. Esmaspäev: Otto käib robotikas, judos ja tõukerattatreennis, väikevend Aksel muusikakoolis ja samuti tõuksitreennis.

Kõik ringid asuvad eri paikades,

ja kodu hoopis kolmandas kohas. Robotika toimub Laagris, judo Tondil, muusikakool ja tõuksitrenn paar rongipeatust kodust eemal.

Vanemad töötavad kesklinnas.

Laste juhtimine käib distantsilt. Iga huviringi algusest annab Kaidori telefon märku. Kõik on kalendrisse meeldetuletustena märgitud – et teaks, kui laps Nõmmelt või Laagrist või Tondilt liikuma peab hakkama ja kuhu mis kellaks peab ta jõudma.

„Ma pean kogu plaani teadma,“ ütleb Kaidor. „Pean vaatama, et Otto jõuaks õigeks ajaks õigesse kohta. Tal on pea laiali otsas.“

Peale nädalavahetuste on lastel vaid üks päev vaba – kolmapäev. See on päev, kui võib kutsuda sõbra kül-la või niisama ringi vaadata.

Ülejäänud aja käib aga tihe ja kohustustest pungil elu.

Miks?

Mõned harrastused on Kaidori ja Alice'i arvates elementaarsed. Näiteks pillimäng. Iga laps peaks oskama vähemalt üht pilli mängida. Nad kahetsevad, et ise nooti lugeda ei oska.

Siis sport. Seda peab niikuinii tegema, sest koolis ei liigutata piisavalt. Võiks ju ka terve perega kolm korda nädalas metsa vahele jooksma minna, aga selleks peaks olema tõeline fanaatik. Kaharid ei ole.

Robotika on lihtsalt kihvt, see tuli plaani kuidagi iseenesest.

„Lennuplaani“ paika saamine on omaette kunst. Lisandub pidev surve huviringide juhtidelt, kes tahavad Alice'i sõnul igast lapsest võtta viimast. Sellist ringi on raske leida, kus laps saaks ühel korral nädalas käia ja lõdvalt võtta. Alati kisub asi mõne aja pärast tõsiseks. Algul käid korra või paar, varsti juba neli korda ja märkamataulgi ongi nädalavahetused võistluste ja üritustega broneeritud.

Mis selle huviringiralli mõte on?

**VÕITLUS
LASTE AJA
NIMEL:**
Muusikakooli õppejuhi Terje Mässi jaoks on september samuti pingeline, sest laste ajakavad on tihedad ja sinna kõik tunnid igal ajal ei mahu.

**PALJU
HUVISID:**
Aksel (vasakult), Alice, Kaidor ja Otto oma lemmikasjade keskel. Poisid käivad judos ja tõukerattatreennis, mängivad pille. Vanemad ja vanem vend Otto tegelevad ka purjetamisega.

TERJE MÄSS, TALLINNA MUUSIKAKOOLI KLAVERIÕPETAJA JA ÕPPEJUHT:

„Meil käib lapsi kõikjalt, ka kaugelt Meriväljalt ja Nõmmelt, üks laps isegi Koselt. Kui õpetaja kolis linna, hakkas õpilane tema pärast siin käima. Pärast läks õpetaja ära, õpilane jäi. Oleme tema tunnid nii sättinud, et ta jõuaks kohale. Tuleme vastu nii palju kui võimalik, aga üks ta keeruline ole, kui laps käib veel ka näiteks võistlustantsus ja kunstikoolis. Linnalapsed sõidavad ise. Paljud istuvad ja ootavad siin ka. Kõigile ei saa panna järjest tunde. Söövad, õpivad. Panime kott-toolid maha, et nad saaks siin istuda.“

Koridorides on ka lauad ja toolid. Kes teeb koolitöid, kes loeb, kes istub telefonis... Väiksemad kipuvad jooksma. Oodates elatakse ka seltsielu.“

Alice: „Kui oled tegevuseta, siis tegevused leiavad sind.“

„Kui sa ei sisusta nende aega, siis nad sisustavad selle ise,“ lisab Kaidor.

„Kui näed, et lapsed hängivad Viru keskuses või passivad niisama...“ poetab Alice.

„Ma tahan, et mu lapsel oleks mõtestatud tegevus,“ lõpetab Kaidor.

Kui vanemad nende aega ära ei organiseeriks, istuksid nad niisama ekrani ees.

Elu autos

Ringo (26) ning 12aastased kaksikud **Chris-Sten** ja **Chris-Jan** on ühe ema lapsed. Kuigi see ei tundu nii.

Ringo kasvas üles Mustamäel ja Lasnamäel, kaksikud sirguvad Viimisis, basseini, maast laeni akendega majas, kus tellitakse kulleriga toitu koju.

Ringo loksus kolisevate bussidega paneelmajade vahel ise kooli ja koolist tagasi koju. Kaksikuid veab ema või isa minibussi või autoga kooli ukse ette. Tagaistmetele olid varem kuhjatud tekid ja padjad, et jütsid hommikul autos edasi magada saaksid.

Ringo haaras lõunal külmkapist, mida leidis. Kaksikutele pistetakse autos, teel järgmisse huviringi, näppude vahele lõunasöögipakid.

Ringo käis ainult tennisetreennis.

Kaksikuid veetakse viiulisse, kandesse, tennisesse, tsirkuseringi ja modellikooli. Vahendid, mida kaasa tarida, on suured: pillid, reketid, tossud, ühe rattaga monorattad.

Auto on nagu liikuv kodu. Autos viibitud aeg hoiab peret koos. Katrin: „Vahel on see ainus aeg, millal saab küsida, kuidas koolis läks, kuidas võlgnevustega on.“

►► 32

◀◀ 31

Selline elustiil sai paika pandud juba enne kooli, tunnistab ema **Katrín Allik**, ettevõtja. „Oli teadlik otsus, et viime neid nii kaua, kuni vähegi võimalik,“ ütleb Katrín. Ta tunnis-

tab, et poiste transportimine võtab palju aega ja energiat. Kui abikaasa on komandee ringus ja ta peab kahe eest tööd tegema, käivad poisid ainult muusikakoolis ja modellikoolis. Rohkem ei jõua.

Kui isa koju tagasi jõuab, täituvad nädalaplaanid hetkega.

„Laisku lapsi me ei tahan“

Isa **Oleg** teeb Lasnamäe paneelma ja kolmandal korrusel pannkooke. Kallab taigna pannile ja keerab noaga ringi. Pärast määrib võid peale. Imehead, eriti kui veel hapukoore ja maasikamoosi sisse kasta.

Istume köögis. See on kodu kõi-

PERE ON KÕIGE TÄHTSAM: Chris-Jan (vasakult), Ringo, ema Katrín ja Chris-Sten. Isa on komandee ringus. Reketid ja pillid, õpikud ja üherattaline tsirkuse ringist. Poiste päevad on tihedad!

ge tähtsam tuba. Siin asub ka pere hinnalisim objekt – klaver. See osteti juba enne **Darja** sündi.

Olegi ja **Marina** tütar Darja (12) on klaveri seltsis kasvanud.

Darja peab iga päev vähemalt kaks tundi harjutama. See ei ole muidugi veel kõik.

Ema Marina toob tütre nädalaplaani välja. Esmaspäeval improvisatsioon, teisipäeval klaver, solfedžo ja muusikalugu. Neljapäeval klaver ja solfedžo. Reedel ansambel. Kõik keslinnas, kuhu läheb Lasnamäelt umbes pool tundi ja sama palju tagasi.

„Tihti jõuan kuue-seitsme ajal koju ja pean siis klaverit harjutama,“ ütleb Darja. Naabritega on kokku lepitud, et pärast kella üheksat klaverikaas sulgub. Pärast seda hakkab Darja õppima.

Laupäeval on Darjal ka õmblusring. Näiteks meisterdas ta südamekujulise tikandi, peale kirjutas „mama“.

Tema vend **Andrei** (17) käis varem kergejõustikus, kunstiringis ja inglise keeles. Nüüd käib vaid jõusaalis, iga päev enne kella kolme, sest pärast on kallim. Ema sõna enam peale ei jää, kuigi ta püüdis poega veenda huviringides edasi käima.

Nädalaplaaniga on selles peres lihtsam. Vaid pole väga millegi üle. Darja käib muusikakoolis, see on kõige tähtsam. Kui tüdruk ühel päe-

val ütleks, et ta ei taha enam klaverit mängida, kas ta tohiks ära tulla?

„Ei tohiks,“ on ema kiire vastus, silmaga pilgutamata.

Darjal on annet, mis ilmnes juba lasteaialapsena. Kõik kuulavad ja imestavad. Eriti siis, kui ta esineb. Siis ei tunne teda oma vendki ära.

„Miks sa mängid?“ küsin Darjalt.

„Mulle lihtsalt meeldib,“ vastab ta. Mõtleb veidi ja lisab vaikselt: „Mõnikord.“

Ema Marina tõttab selgitama: harjutamine ongi raske, aga kui lugu on juba selge, siis on hea mängida.

Tegelikult tahab Darja arstiks saada ja koos sõbraga ülikooli astuda. Millisesse, veel ei tea.

Peale selle, et klaver käib selle kodu juurde nagu maasikamoos pannkoogi peale, on siin veel mõni asi rangelt paigas. Näiteks lapsi üksi koju ei jäeta. Ema või isa on alati ko-

**VÕTKE
RAHULIKULT!**
Tallinna
Kanutiaia
Huvikooli
arendusjuht
ja teatriringi
juht Andres
Kask arvab, et
ühest-kahest
huviringist
lapsele piisab.

TEGUSAD:
Lastel Andreil
(vasakul)
ja Darjal
(istub) on
palju huvisid.
Vanemad
Marina (taga)
ja Oleg
(paremal)
ei lasekski
neil niisama
laiselda.

ANDRES KASK, KANUTIMAJA TEATRIÕPETAJA: SUNDIDA EI TOHI

„Laste aeg on päris kõvasti ära planeeritud. Vaba aega argipäeviti polegi. Ja nad jõuavad ka! Loodetavasti on nad ka õnnelikud. Huviringe võiks ühel lapsel olla mõistlikkuse piires, ühest-kahest ringist piisab. Koolitöid on nii palju, et väga palju rohkem ei jõuakski. Juhendatud tegevus on samas kasulik, olgu trenn või huviring.“

Sundida ei tohi. Võib-olla mõni laps on väga õnnelik, kui saab olla kodus ja raamatut lugeda. Kui mina laps olin, kulus suurem osa ajast õues mängimise ja lumes möllamise peale. Möll käis oma tänavas, sõpradega.“

dus. Kui meditsiiniõena töötav Marina või remonditööline Oleg kodus olla ei saa, kutsutakse appi vanemad.

Ka muusikakoolis käib Marina tütreka kaasas. Õpetajad kutsuvad ema tunni ajal klassiruumi – las kuulab, pärast saab kodus edasi juhendada.

Milleks kõik see rahmeldamine ja stress?

Marina: „Laps peab tööd ka tegema, mitte ainult puhkama ja telekat vaatama. Laisku lapsi me ei taha.“